

Magdalena Skalny

Instytut Pedagogiki Specjalnej, Szkolnej i Kształcenia Nauczycieli, Wydział Pedagogiki i Psychologii,
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0002-8248-1201

<https://doi.org/10.26881/ndps.2023.51.04>

Szukając odpowiedzi – wirtualne społeczności na Facebooku jako forma współdzielenia się doświadczeniami rodziców dzieci z uszkodzonym słuchem

Prezentowany artykuł dotyczy charakterystyki grup FB stworzonych dla rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu. W części teoretycznej artykułu znajduje się opis, charakterystyka środowiska wirtualnego. Dokonano syntezy zagadnień związanych z wirtualną i tradycyjną komunikacją, wskazano różnice w korzystaniu z omawianych form porozumiewania się. Część teoretyczną kończy opis rodzicielstwa w kontekście wychowania dziecka z uszkodzeniem ze słuchem. Dokonano przeglądu badań z uwzględnieniem doświadczenia rodzicielstwa badanym kontekście. Część empiryczna dotyczy metodologii badań jaka posłużyła autorce do znalezienia odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące opisu przykładowych wirtualnych grup przeznaczonych dla rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu. Pierwsze z nich dotyczy wybranych/przykładowych grup na FB, które są dostępne dla rodziców wychowujących dzieci z uszkodzeniem słuchu, opisu, które zagadnienia dominują w grupach rodziców z dziećmi z uszkodzeniem słuchu oraz w jakich obszarach rodzice z dziećmi z uszkodzeniem słuchu współdzielą się doświadczeniami poprzez wybrane grupy na FB. Odpowiedź na pytanie badawcze stanowi podstawę do tworzenia wniosków z przeprowadzonej analizy, ukazując wady i zalety grup FB dostępnych dla osób zainteresowanych zagadnieniami wychowania dzieci z uszkodzeniem słuchu. W artykule zaprezentowano wnioski płynące z analizy badań oraz implikacje dla nauki.

Słowa kluczowe: Facebook, wirtualna komunikacja, rodzicielstwo, niedosłuch, implant ślimakowy

Looking for answers – virtual communities on Facebook as a form of sharing experiences of parents of children with hearing problems

The presented article deals with the characteristics of the issues/questions of parents of children with hearing problems on FB groups concerning hearing loss, deafness in children. In the theoretical part of the article there is a description, characterisation of the virtual environment with particular emphasis on groups created on the Facebook platform. A synthesis of issues related to virtual and traditional communication is made, differences in the use of the discussed forms of

communication are indicated. The theoretical part concludes with a description of parenting in the context of raising a child with hearing problems. A review of the research with regard to the experience of parenting in the context. The empirical part deals with the research methodology the author used to find answers to the research questions concerning the description of exemplary virtual groups for parents of children with hearing problems. The first concerns the selected/exemplary groups on FB that are available for parents raising children with hearing problems, which issues dominate the groups for parents with children with hearing problems and in which areas parents with children with hearing problems share experiences through the selected groups on FB. The answer to the research question forms the basis for the conclusions of the analysis, showing the advantages and disadvantages of the FB groups available to those interested in issues of raising children with hearing problems. The article presents the conclusions of the research analysis and the implications for science.

Key words: Facebook, virtual communication, parenthood, hearing loss, cochlear implant

Wprowadzenie

Rewolucja techniczna, z jaką człowiek ma do czynienia od połowy XXI wieku, ingerowała i dokonała zmian we wszystkich sferach życia ludzi. Z powstaniem wirtualnych form komunikacji równolegle wiąże się wiele możliwości zdobycia wiadomości zarówno negatywnych, np. niezgodne z prawdą informacje (fake newsy), jak i pozytywne, np. łatwość i szybkość dostępu do wiedzy. Komunikacja wirtualna stała się obszarem współdzielenia doświadczeń, wirtualne społeczności tworzą grupy, które zaspokajają potrzeby m.in. nawiązywania kontaktów ich członków, informacyjne, relacyjne. Rodzice dzieci z uszkodzonym słuchem poprzez grupy facebookowe¹ mają możliwość znalezienia odpowiedzi na wiele nurtujących ich pytań, a osoby piszące posty i/lub komentarze są responsywne. Należy zaznaczyć, że termin *dziecko z uszkodzonym słuchem* jest rozumiany jako „osoba, u której uszkodzenie słuchu, określone audiogramem progowym i przeliczone według tabeli Międzynarodowego Biura Audiofonologii, przekracza 20 dB i kwalifikuje ją do jednego ze stopni uszkodzeń: lekki, umiarkowany, znaczny” (Szczepankowski 1999: 25); ponadto mogą być to dzieci, które są zaimplantowane. Rodzice, podejmując trudne decyzje dotyczące ich potomków, są postawieni w obliczu wielu dylematów, aby zapewnić swoim dzieciom odpowiednie wsparcie i opiekę. Dla rodziców, których dziecko ma uszkodzony słuch, doświadczanie rodzicielstwa stanowi wyzwanie, które ułatwiają grupy FB, na których – szukając i znajdując odpowiedzi na nurtujące ich pytania – rodzice współdzielą się swoimi zblizonymi doświadczeniami. Rodzicielstwo może być emocjonalnie wymagające, zwłaszcza gdy dziecko ma uszkodzenie słuchu, dlatego ważne jest, aby rodzice poszukiwali wsparcia społecznego i doświadczeń innych rodziców w podobnej sytuacji.

¹ W artykule zamiennie stosuję skrót FB.

Facebook jako miejsce wymiany doświadczeń

Grupy tworzone w wirtualnej przestrzeni Facebooka są nieformalne z punktu widzenia możliwości dostępu, natomiast skupiają się wokół zagadnień, które odbiorców i nadawców interesują, a tematycznie są definiowalne. W wirtualnej społeczności FB nie ma struktury hierarchicznej, każdy może opublikować wypowiedź: video, audio lub pisaną zarówno nadawcy, jak i odbiorcy mogą być podmiotami komercyjnymi. Weryfikacja podmiotów zaprzecza istocie mediów społecznościowych jako miejsca dostępu dla wszystkich ludzi i możliwości wypowiedzenia (z zachowaniem zasad prawa). Platforma jest przestrzenią do budowania tożsamości użytkowników (Rutka 2017). Fenomen FB stanowi podstawę wielu polskich naukowych opracowań (m.in. Gawecka 2014; Knoch 2017; Sigda 2018; Bąk 2018; Marek 2017). Świadczą o nim także statystyki z raportu Digital; w 2022 roku korzystało z portalu 17,65 mln Polaków, czyli prawie 47% ludności kraju, jest najpopularniejszym serwisem społecznościowym w porównaniu z innymi platformami (Pietraszek 2022). Facebook jest „platformą rozumianą jako miejsce do przechowywania treści tworzonych przez użytkowników i publikowanych na niej. Publikowane treści są główną ideą tego czym FB jest, działania na FB mogą być w sieci WWW lub w inteligentnych telefonach (smartphone)” (Nycyk 2020: 4). Jest wirtualnym portalem, który charakteryzuje się wspólnotowością zainteresowań i celów, będącym elementem mediów społecznościowych (social media). Grupy na nim tworzone są skupione na upodobaniach organizacji i osób w nich uczestniczących (Smoter 2014).

Media społecznościowe nie są jednorodne, spełniają różne funkcje i zaspokajają zróżnicowane potrzeby, dlatego autorzy (Kietzmann i in. 2011; Voorveld, van Noort i in. 2018; Kaplan, Haenlein 2010; Zhu, Chen 2015 za: Voorveld 2019) dokonują ich podziału ze względu na: „modalności, prywatnym i publicznym dostępem do treści, typami połączeń i długowiecznością dostępności treści; sposób ich przeżywania, np. zaspokajaniem potrzeby znalezienia przydatnych informacji, wypełnianiem pustych chwil czy tworzeniem lub udostępnianiem treści innym użytkownikom; charakter połączenia (profilowe kontra treściowe) oraz stopień personalizacji komunikatów wyróżniają media relacyjne (np. Facebook, WhatsApp), media własne (np. Twitter, Weibo), kreatywne sklepy (np. YouTube, Instagram, Flickr) oraz platformy współpracy (np. Quora, Reddit)”.

FB jest określany jako medium relacyjne, bo jego ideą jest wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy ludźmi oraz grupowanie, klasyfikowanie poprzez wolny wybór członków wirtualnych mikrospołeczności. Poprzez tworzone na FB grupy tematyczne tworzy się wspólnota empiryczna, tak jak w przypadku grup tematycznie związanych z uszkodzeniem słuchu u dzieci. Komunikacja w tradycyjnym wyobrażeniu to kontakt, odbiór i przekaz na drodze słuchowej, wzroko-

wej lub dotykowej komunikatów językowych. W inny sposób rozumiemy komunikację wirtualną, jest to komunikacja gdzie naszą mimikę zastępują często emotikony, czyli rysunki przedstawiające nastrój. Oczywiście wszystkie wiadomości można odtworzyć głosowo, ale program nie zinterpretuje nastroju wypowiedzi. Komunikacja internetowa wymaga od użytkowników różnych kompetencji, szczególnie selekcji informacji i szybkiej adaptacji do zmieniających się tematów. Na grupach FB, które są tematycznie synchroniczne uwaga jest bardziej skoncentrowana na treściach jednorodnych. Grażyna Penkowska (2015) wymienia istotne różnice między komunikacją tradycyjną a wirtualną. Są to:

1. Narracje różnią się czasem odpowiedzi odbiorców. Na FB post/wypowiedź jest opublikowana i dostępna przez cały czas, a odpowiedź na nią może być w dowolnym momencie. Brak jest wymagalności kulturowej na zachowanie czasu reakcji.
2. Tekst ma uproszczoną formę, często stosowane są skróty myślowe lub słowo zastępowane emotikonami. Konsekwencją może być krótsza narracja o niższej wadze aksjologicznej.
3. W czacie nie ma komunikacji niewerbalnej, co sprawia, że jest mniej sugestywna i intuicyjna, czego konsekwencją jest niższa wartość jako środka porozumiewania się.
4. W komunikacji tradycyjnej w większym stopniu zwracamy uwagę na konwenanse i funkcje socjalizacyjne, m.in. utrzymanie relacji. W wirtualnej rzeczywistości łatwiej i szybciej (z uwagi na mniejsze odczuwalne skutki) wystawiane są negatywne komentarze, uwagi często przekraczające obowiązujące normy społeczne (tzw. hejting)².

Typ komunikacji, jaki jest charakterystyczny na grupach FB, ma cechy konwersacyjne (kiedy jest prowadzony dialog, a odpowiedź na zadane pytanie jest w czasie teraźniejszym) albo korespondencyjny (kiedy musimy poczekać na odpowiedź). Dominują formy pisane. Komunikaty mogą mieć charakter formalny i nieformalny (Szewczyk 2011).

Doświadczenie rodzicielstwa z dzieckiem z uszkodzonym słuchem

Duży odsetek (90%) dzieci z uszkodzeniem słuchu w stopniu znacznym (głuchych) rodzi się i wychowuje w rodzinach słyszących rodziców. Doświadczenie rodzicielstwa w innym środowisku niż w założeniu powoduje u rodziców słyszą-

² Szeroko opisywane, np. Frączek (2019); Garwol (2016); Castano-Pulgarín S. i inni (2021) zjawisko hejtingu („mowa nienawiści”) odnosi się do umieszczanych w Internecie treści negatywnych, dyskryminujących oraz aprobujących nienawiść wymierzoną w osobę lub grupę ludzi.

cych stres. Przyczyn upatruje się w indywidualnych predyspozycjach i sposobach radzenia sobie ze stresem w nowej sytuacji, ważne są zasoby rodziny (m.in. Meadow 1980; Moores 1987 za: Feher-Prout 1996). Zwraca się uwagę na zmiany, jakie następują w poradnictwie dla rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu, czego konsekwencją jest korzystniejsza, szybsza adaptacja do nowej sytuacji wszystkich członków rodziny. Radzenie sobie ze stresem przez rodziców jest łatwiejsze, gdy otrzymują wsparcie i są doinformowani (Moores i in. 2012). Proces akceptacji uszkodzenia słuchu dziecka jest longitudinalny, rodzice w jego trakcie mierzą się z kryzysami, wątpliwościami i są stawiani przed trudnymi wyborami.

Diagnoza dziecka z uszkodzeniem słuchu rozpoczyna nowe etapy funkcjonowania rodzinnego z uwzględnieniem indywidualnego potencjału dziecka oraz systemu wsparcia społecznego, dlatego tak ważna jest jak najszybsza interwencja (Plutecka 2016). Natalia Malik (2018) przedstawia perspektywę rodzicielstwa dzieci z uszkodzonym analizatorem słuchu w kontekście zaplecza społecznego jakiego doświadczają. Autorka postuluje, aby większą wagę przypisywać aspektom emocjonalnym i psychicznym na rzecz dziecka z uszkodzeniem słuchu, w opozycji do medycznych, które są dobrze znane rodzicom. Liczni autorzy (m.in. Kotowicz 2020; Plutecka 2013; Baran 2012), badający sytuację rodziców słyszących dzieci z uszkodzeniem słuchu, przypisują dużą rolę komunikacji w podsystemie rodzice-dziecko. Często pierwszy dylemat opiekunów po diagnozie dotyczy wczesnego wyboru środków wspomagających w celu rehabilitacji mowy i słuchu, dlatego decyzja o preferowanej komunikacji ma znaczenie dla późniejszego rozwoju.

Doświadczenie rodzicielstwa jest sformułowaniem generalizującym płciowo. D. Kornas-Biela (2020) przytacza badania prowadzone przez naukowców zarówno w Polsce, jak i na świecie, którzy dokonują słusznego rozróżnienia na aspekty eksploracji i przeżywania wychowania dziecka z zaburzeniami słuchu przez ojców i matki. Autorka dokonała przeglądu literatury naukowej obejmującej różnice międzypłciowe w sferach zdrowia psychicznego, sposobów radzenia sobie ze stresem. Konkludując, pisze: „nadal matka jest jednak szczególnie odpowiedzialna za opiekę, wychowanie i edukację dziecka niesłyszącego, dlatego potrzebą chwili jest aktywizacja ojców w zakresie komunikacji z dzieckiem niesłyszącym, kształtowanie warunków do nawiązywania silnej więzi ojcowskiej i wzmocnienia ich w spełnianiu roli rodzicielskiej. Ojcostwo sprawowane wobec dziecka z uszkodzeniem słuchu jest rozwijającym doświadczeniem nie tylko dla dziecka, ale także dla jego ojca i matki oraz jego rodzeństwa” (Kornas-Biela 2020: 163). G. Godawa i K. Kutek-Składek (2015: 375), badając wartość dialogu w rodzinie jako elementu ważnego w rozwoju osób z niepełnosprawnością doszli do wniosków, że osobą determinującą go w rodzinie pozostaje matka. Stąd postulat, aby schemat rodzinny był bardziej pro-ojcowski, poprzez wsparcie społeczne, finansowe i psychiczne rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością. Marcinkowska

(2009) prezentuje postawy pozytywne i negatywne rodziców dziecka niesłyszącego, sposoby radzenia sobie z diagnozą przez rodziców oraz proponowane im możliwości diagnozy, rehabilitacji, edukacji i pracy. Należy mieć na uwadze, że bardzo szkodliwa dla dziecka z niedosłuchem postawa rodzicielska to nadopiekuńczość, gdyż zmniejsza szanse na szybszą samodzielność wychowanka, a przez to większe problemy z adaptacją i socjalizacją w wieku późniejszym.

Metodologia

Badania koncentrowały się na przeglądzie tematów/zagadnień poruszanych przez osoby uczestniczące w dyskusjach na grupach FB³, związanych rodzicami z dziećmi z uszkodzeniem słuchu oraz na charakterystyce samych grup. Ogromny problem w przeprowadzonej analizie stanowił dylemat, które treści, o ile w ogóle takie istnieją, są możliwe do cytowania ze względu na trudne interpretacyjnie przepisy prawa autorskiego dotyczące treści publikowanych w Internecie. Dlatego w przeprowadzonych badaniach przyjęto strategię, że przytaczany jest ogólny zarys problemów i zagadnień poruszanych wśród członków grup na FB. W grupach o charakterze prywatnym uzyskano zgodę administratora na opis zespołów.

Postawiono następujące pytania badawcze:

1. Jakie wybrane/przykładowe grupy na FB są dostępne dla rodziców wychowujących dzieci z uszkodzeniem słuchu? Ogólna charakterystyka.
2. Jakie tematy są poruszane w obrębie wyszukiwanych grup?
3. Jakie są wady i zalety grup FB dostępnych dla osób zainteresowanych zagadnieniami wychowania dzieci z uszkodzeniem słuchu?

Wyniki badań

Wybrane grupy dostępne dla rodziców, które pojawiają się w wyszukiwarce po hasło dziecko: /niedosłuch/głuche/implant/uszkodzenie słuchu:

„Niedosłuch u dzieci – doświadczenia, rehabilitacja, informacje” (<https://www.facebook.com/groups/niedosluchudzieci>) – grupa prywatna licząca na dzień 25.04.2023 r. 8768 członków. Na grupie rodzice opisują przyczyny niedosłuchu, proszą o interpretacje audiogramów, dzielą się opiniami o szpitalach, środkach wspomagających słysze-

³ Istnieją grupy poruszające zagadnienia głuchoty w szerokim kontekście, gdzie rodzice również uzyskują odpowiedź na pytania. Jest ich ogromna liczba, m.in. oddziały PZG, strony poświęcone PJM itp., lokalne grupy wsparcia dla rodziców, grupy szkolne itd. Kluczowym elementem selekcji były hasła: rodzice/dzieci/niedosłuch/głuchota oraz liczebność grup (popularność).

nie. Rodzice znajdują na grupie wszystkie wymienione/poruszane treści dotyczące funkcjonowania dziecka z uszkodzeniem słuchu i rodziców. Ponadto są dołączone pliki z literaturą specjalistyczną. Bardzo dużo informacji zarówno w formie współdzielenia się doświadczeniami – odpowiedzi na pytania, wsparcie.

„Implantowcy” (<https://www.facebook.com/groups/359578007457930>) – w grupie pojawiają się pytania o proces implantacji, same implanty (np. ankieta dotycząca używanych przez członków grupy aparatów z podziałem na poszczególne firmy), co w domyśle może stanowić wskazówkę do zakupu zgodnie z podejściem, że większa liczba użytkowników danej firmy aparatów to ich już sprawdzona jakość.

„Cirdus Centrum Informacji dla Rodzin Dzieci z Uszkodzonym Słuchem” – grupa ma charakter informacyjny (udostępniane są posty tylko administratorów), znajduje się na niej odnośnik do strony www.cirdus.pl, na której autorzy (inicjatywa własna Polskiego Związku Głuchych oddział w Łodzi) udzielają holistycznych wskazówek dla rodziców dzieci z uszkodzonym słuchem (m.in. dotyczących rozwoju językowego, niedosłuchu, świata Głuchych, praktycznych wskazówek) i opisują własne doświadczenia oraz zmagania. Na stronie FB i www są dostępne treści także w Polskim Języku Migowym. Grupa ma charakter publiczny.

Grupa: „Dla dzieci z niedosłuchem”. Grupa prywatna; liczba osób na dzień 14.06.2023 r. to 1429; <https://www.facebook.com/groups/283510982090207>.

Analiza materiału pozwoliła na wyróżnienie zagadnień/tematów, które najczęściej pojawiają się na grupach dotyczących zagadnień głuchoty dzieci:

1. Zagadnienia medyczne – implantowanie, procesory, aparaty słuchowe i inne, terapie, rekonwalescencja po zabiegu, analiza dokumentacji medycznej, audiogramów, pytania o lekarstwa, lekarzy, szpitale, rehabilitacje. Rodzice współdzielą się obawami i opisują swoje lęki oraz obawy związane z uszkodzeniem słuchu po otrzymaniu diagnozy. Rodzice pytali i szukali pomocy odnośnie do czasu oczekiwania na wszczep, polecanych klinik, przebiegu operacji.
2. Zagadnienia związane z wczesnym wspomaganem rozwoju, edukacją, terapią pedagogiczną – logopedyczną, surdologopedyczną, integracją sensoryczną itp.; wyborem nauki w przedszkolu/szkole – wybór placówki: masowa, integracyjna, specjalna. Rodzice dzieci z uszkodzonym słuchem jako nadawcy komunikatów szukają najczęściej odpowiedzi na pytania dotyczące terapii specjalistycznych – dzielenie się wątpliwościami związanymi ze skutecznością proponowanych metod. Pojawiają się pytania o istniejące metody wspomagające rozwój dziecka; turnusy rehabilitacyjne. Poruszane w tym obszarze są problemy wychowawcze dzieci, szukanie wsparcia/odpowiedzi od rodziców, którzy mają podobne doświadczenia.

3. Zagadnienia poruszane na grupach dotyczące dzieci z uszkodzonym słuchem dotyczą również obszaru komunikacji. Prezentowane są pytania i odpowiedzi dotyczące rozwoju mowy: jej opóźnień, obaw związanych ze skutecznością terapii. Opis poziomu funkcjonowania komunikacyjnego dzieci na poszczególnych etapach rozwoju.
4. Polski Język Migowy – dylematy dotyczące wprowadzania języka migowego do nauki, wątpliwości dotyczące jego zalet, propagowanie PJMu, pomoce do nauki PJM. Rodzice opisują doświadczenia związane z nauką Polskiego Języka Migowego dziecka z uszkodzonym słuchem, a czasem ich własne.

Na grupach część zagadnień ma charakter promujący, motywujący. Rodzice opisują indywidualne przypadki sukcesów dziecka – dzielenie się postęпами w nauce mowy, zainteresowaniami. Polecanie i doradzanie w sprawie produktów innym rodzicom. Propozycje wydarzeń kulturalnych i społecznych powiązanych z uszkodzeniem słuchu. Przedstawianie treści dnia codziennego jako wskazówek i pomocy w organizacji czasu oraz wzoru do przewycięzania trudności. Członkowie grup polecają filmiki np. na platformie YouTube, blogi, strony www dotyczące zagadnień związanych ze słuchem.

Istnieje szereg treści, które dotyczą zagadnień związanych z wychowaniem, nauką i pracą dzieci z uszkodzeniem słuchu. Na grupach dla rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu są przedstawiane indywidualne historie, trudności, obawy oraz sukcesy, radości i dylematy rodziców.

Odpowiedź na drugie pytanie badawcze jest zarówno wnioskiem, jak i refleksją nad opisanymi grupami łączącymi rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu.

Zaletą powstawania grup wsparcia dla rodziców dzieci z zaburzeniami słuchu jest ich szybka i łatwa dostępność. Możliwe jest uzyskanie informacji na dany temat, np. praktyczny – dojazdu do szpitala. W grupach na FB mamy wiele osób współuczestniczących, więc „organ doradczy” składa się np. jak w przypadku grupy **„Niedosłuch u dzieci – doświadczenia, rehabilitacja, informacje”** (<https://www.facebook.com/groups/niedosluchudzieci>), z ponad 8 tysięcy osób, gdzie osoby o podobnych doświadczeniach i pełniących te same role społeczne mogą współtworzyć własną wspólnotę, będąc w różnych miejscach i czasie. Jest to ogromna zaleta FB. Rodzice dzieci z zaburzeniami słuchu mogą zaspokoić w ten sposób potrzebę informacyjną, rezylencji czy przynależności. Poprzez praktyczne stosowanie metod pracy z dzieckiem z uszkodzeniem słuchu weryfikują ich skuteczność i przekazują swoje spostrzeżenia innym rodzicom. Kolejną zaletą grup FB jest możliwość anonimowego zapytania, co pozwala rodzicom na większą śmiałość, zwierzenia, opis problemów, o których bez zachowania anonimowości trudno się rozmawia. Ponadto członkowie grup stanowią dla siebie ogromne wsparcie psychologiczne, motywują osoby wątpiące, pocieszają rodziców, którzy

piszą o swoich niepokojach i lękach. W odpowiedzi otrzymują wsparcie, często w formie pocieszenia, zachęcenia do prywatnego kontaktu, wskazówek dotyczących akceptacji problemów swoich i dziecka. Nie ma lepszej formy pomocy niż bliskość doświadczeń i mnogość przykładów na pozytywne rozwiązanie problemów, a ma to miejsce i dzieje się właśnie na grupach FB dla rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu. Zaletą przedstawionych grup jest brak podziałów i tolerancja, czego konsekwencją jest zróżnicowanie tematyczne dotyczące zaburzeń słuchu, rodziny, sukcesów itp. Wadą natomiast jest brak weryfikacji prawdziwości wypowiedzi dyskutujących. Rzadko wypowiedzi są adresowane w Polskim Języku Migowym.

Wnioski i implikacje dla nauki

Odpowiedzi na postawione pytania badawcze napawają optymizmem. Istnieją różnorodne grupy na FB, gdzie rodzice mogą znaleźć informację odnośnie do interesujących je zagadnień. Na większości grup można znaleźć informacje z niejednorodnych tematów: od zagadnień medycznych, rehabilitacji, terapii do komunikacji, kultury, PJM, wycieczek, organizacji itd. Każda osoba zainteresowana: rodzice, dziadkowie, rodzeństwo, osoby z uszkodzeniem słuchu w grupach na FB znajdą odpowiedź na nurtujące ich pytania. Ale co ważniejsze, „szukając odpowiedzi” znajdą zrozumienie poprzez wspólnotę doświadczeń. Z przeprowadzonych badań wynika, że jeżeli rodzice dzieci z uszkodzeniem słuchu chcą uzyskać informacje z interesujących ich obszarów, jak m.in. zrozumienie problemów ze słuchem pod względem medycznych zagadnień; komunikacji; edukacji, terapii, wczesnego wspomagania rozwoju; zagadnień promocyjnych, znajdują odpowiedzi na grupach stworzonych na FB. Jednocześnie mogą sami dzielić się własnymi doświadczeniami rodzicielstwa. Ponadto na podstawie przeprowadzonej analizy postuluje się, aby:

- przykładać większą uwagę do weryfikacji treści umieszczanych przez uczestników;
- kategoryzować treści przedstawione na grupach;
- zwiększyć świadomość rodziców dzieci z uszkodzeniem słuchu o istnieniu takich grup m.in. na FB, aby jak najwcześniej mogli się integrować.

Bibliografia

- Baran J. (2012), *Problemy i konteksty wychowania dzieci z uszkodzonym słuchem w przekazach ich słyszących matek*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Bąk A. (2016), *Serwisy społecznościowe – efekt Facebooka i nie tylko*, Media i społeczeństwo, 6: 134–146.

- Castano-Pulgarín S.A., Suarez-Betancur N., Tilano Vega L.M., Herrera Lopez H.M. (2021), *Internet, social media and online hate speech. Systematic review*, *Aggression and Violent Behavior*, 58, 101608; DOI: 10.1016/j.avb.2021.101608.
- Frączek A. (2019), *Hejting – przejawy mowy nienawiści w Sieci*, *Parecja – Studia i Eseje*, 2(12): 29–47.
- Garwol K. (2016), *Hejt w internecie – analiza zjawiska*, *Edukacja – Technika – Informatyka Kwartalnik Naukowy*, 4(18): 304–309.
- Gawecka M. (2014), *Dwa światy – jak portal Facebook wpływa na świat rzeczywisty i odwrotnie* [w:] G. Penkowska (red.), *Fenomen Facebooka, Społeczne Konteksty Edukacji* (s. 73–90), Wydawnictwo Naukowe Katedra.
- Godawa G., Kutek-Składek K. (2015), *Dialog w rodzinie dziecka z niepełnosprawnością – krytyczna ocena funkcjonowania w dzieciństwie w opinii niepełnosprawnych studentów*, *Wychowanie w Rodzinie*, XI(1): 259–276.
- Knoch K. (2017), *Zastosowanie Facebooka w pracy ze studentami. Refleksje dotyczące wykorzystania serwisu w praktyce dydaktycznej*, *Zarządzanie Mediami*, 4(4): 267–277.
- Kornas-Biela D. (2020), *Ojcostwo mężczyzn wychowujących dzieci z uszkodzonym słuchem, część I*, *Roczniki Pedagogiczne*, 3: 143–171.
- Kotowicz J. (2020), *Naturalna komunikacja pomiędzy dzieckiem głuchym i rodzicem głuchym* [w:] K. Plutecka, A. Gagat-Matuła (red.), *Komunikowanie się społeczne osób zagrożonych marginalizacją – konteksty teoretyczne i praktyczne rozwiązania* (s. 81–92), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Malik N. (2018), *Formy wsparcia społecznego udzielanego dzieciom z wadą słuchu przez słyszających i głuchych rodziców*, *Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej*, 7: 111–120.
- Marcinkowska J. (2009), *Rodzice wobec głuchoty dziecka* [w:] M. Kowalska (red.), *Moje głuche dziecko. Kompendium wiedzy na temat rehabilitacji dziecka głuchego* (s. 7–18), Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki.
- Marek E. (2017), *Facebook źródłem doświadczeń, inspiracji i rozwoju nauczycieli z grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni”*, *Czasopismo Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna*, 1(9): 89–110.
- Moore D.F., Jatho J., Dunn C. (2001), *Families with Deaf Members: American Annals of the Deaf, 1996 to 2000*, *American Annals of the Deaf*, 146(3): 245–250.
- Penkowska G. (2014), *Facebook w życiu dojrzałej kobiety* [w:] G. Penkowska (red.), *Fenomen Facebooka. Społeczne konteksty edukacji* (s. 91–109), Wydawnictwo Naukowe Katedra.
- Plutecka K. (2016), *Rodzice wobec diagnozy dziecka niesłyszającego*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Paedagogica*, 7: 14–21.
- Rutka M. (2014), *Czy Facebook może pełnić funkcję edukacyjną w podobny sposób, jak pełni funkcję reklamowo-marketingową? Czy polscy uczniowie i nauczyciele są na to otwarci i gotowi?* [w:] G. Penkowska (red.), *Fenomen Facebooka. Społeczne konteksty edukacji* (s. 145–166), Wydawnictwo Naukowe Katedra.
- Sigda K. (2018), *Portale społecznościowe – wpływ na dzieci i młodzież*, *Kognitywistyka i media w edukacji*, 1: 62–72.
- Smoter K. (2014), *Portal społecznościowy Facebook jako narzędzie realizacji celów edukacji antydyskryminacyjnej*, *Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej*, 7: 41–56.
- Szewczyk A. (2011), *Popularność form komunikacji internetowej w Polsce*, *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Studia Informatica*, 643(27): 159–179.

Voorveld Hilde A.M. (2019), *Brand Communication in Social Media: A Research Agenda*, Journal of Advertising, 48(4): 1–13; DOI: 10.1080/00913367.2019.1588808.

Źródła internetowe

Nycyk M. (2020), Facebook: Exploring the Social Network and its Challenges, Public Domain Pictures, Australia, <https://www.publicdomainpictures.net> [dostęp: 8.08.2023].

Pietraszek M., Internet i Social Media w Polsce 2022 – raport, <https://empemedia.pl/internet-i-social-media-w-polsce-2022-raport/> [dostęp: 09.09.2023].

<https://www.facebook.com/groups/niedosluchudzieci> [dostęp: 7.07.2023]

<https://www.facebook.com/groups/359578007457930> [dostęp: 7.07.2023]

<https://www.facebook.com/groups/283510982090207> [dostęp: 7.07.2023]

www.cirdus.pl [dostęp: 10.08.2023].